

Isaia – Introducere

Cartea Isaia este una din primele cărți profetice care au fost scrise, și din punct de vedere al dimensiunii conținutului este cea mai mare carte profetică din Vechiul Testament. Este și cea mai citată în Noul Testament. De altfel, este una (alături de Psalmi și Deuteronom) din cele mai citate cărți din Vechiul Testament de către autorii Noului Testament. Ea este cheia înțelegerii tuturor celorlalte cărți profetice. Isaia creionează paradigma profetică fundamentală a Vechiului Testament, un fel de hartă a istoriei răscumpărării și restaurării. Celelalte cărți profetice nu fac altceva decât să mai adauge pe această hartă a planului lui Dumnezeu noi elemente.

Paradigma profetică de bază a Vechiului Testament este construită în contextul robiei babiloniene din anul 586 î.H. Paradigma este una simplă și clară. Poporul Israel este pedepsit din pricina păcatelor sale și dus în robie. Dar Dumnezeu profetește pocăința lor și readucerea lor în țara promisă, fapt ce s-a și împlinit în istorie prin Edictul lui Cir din anul 539 î.H. Dar profețiile care aveau în vedere întoarcerea lor din robie sunt profund mesianice. Acestea creionează un context escatologic al întoarcerii din robia babiloniană. Este de ajuns să citim cap.40-66 din Isaia și să observăm că întoarcerea din robia babiloniană este însoțită de înălțarea lui Israel de asupra tuturor națiunilor, de restaurarea creației, de îndepărtarea urii dintre popoare și de aducerea păcii pe pământ, de apariția glorioasă a lui Mesia. Dar nici una din aceste profeții nu s-au împlinit în anul 539 d.H. Ele au în vedere vremuri viitoare. Dar de ce sunt ele rostite în contextul întoarcerii din robia babiloniană? Sunt cel puțin două explicații. Prima este mai generală și afirmă faptul că profeții glisează în viitor, fie pe linia binecuvântării, fie pe linia blestemului. Astfel, orice binecuvântare prezentă degustă și anunță marea binecuvântare de la finalul istoriei. La fel, orice blestem din prezent anunță și reprezintă o degustare a blestemului și judecății finale. Astfel, profeții glisează de la o binecuvântare specifică din istorie (de exemplu întoarcerea lui Israel din robia babiloniană) spre binecuvântările plenare de la sfârșitul istoriei: restaurarea creației, îndepărtarea răului, aducerea păcii pe pământ. La fel se glisează de la judecăți specifice din istorie (de exemplu pedepsirea Babilonului) la judecata finală a lui Dumnezeu. Așa se explică și profețiile despre Mesia. Binecuvântarea este posibilă doar prin lucrarea lui Mesia. De aceea este absolut normal ca în contextul glisării pe linia Binecuvântării să ne tot întâlnim cu imagini profetice despre Mesia însuși. Profeții abordează un astfel de limbaj pentru a ne transmite cel puțin două mesaje cruciale. În primul rând, faptul că deciziile din prezent pecetluiesc un destin veșnic. Presentul nu e tot totul. Presentul este o fereastră spre un viitor etern. Alegerile noastre nu au consecințe doar acum și aici, ci au consecințe eterne, fie în bine, fie în rău. În al doilea rând, faptul că Dumnezeu este dincolo de timp și că El este suveran în istorie și privește istoria prezentă de la finalul istoriei. Pentru El o mie de ani este ca o zi, și o zi ca o mie de ani. El este stăpânul timpului și al istoriei. Iată de ce profeții glisează mii de ani de istorie doar de la un verset la altul. Pentru noi acest lucru este derutant, dar el este de fapt menit să ne învețe ceva despre Dumnezeu. Dumnezeu nu este ca noi, El nu este închis în temporalitate. El este dincolo

de timp, El este veșnicia însăși. El ne înțelege limita noastră, și cât de mult valorizăm prezentul, dar ne cheamă să privim istoria prin ochii Lui. Viața de acum este ca un abur. Veșnicia este atât de aproape. Profețiile care se împlinesc peste mii de ani, din perspectiva veșniciei s-au împlinit chiar foarte repede. De fapt, așteptarea noastră se reduce doar la această viață. Prin moarte intrăm deja în spațiul etern al binecuvântării și blestemului, spațiu care va îmbrățișa întreg pământul la a doua venire a lui Mesia. De două mii de ani, generații de-a rândul au așteptat venirea lui Hristos în slavă. Promisiunea : Eu vin curând! pare acum mai degrabă o glumă. Dar nu este așa. El vine curând! Și acesta, atât din perspectiva Lui, cât și din perspectiva noastră. Pentru Domnul două mii de ani sunt ca două zile, și în lumina veșniciei două mii de ani sunt probabil ca două milisecunde. Pentru noi, pășirea în moarte înseamnă pășirea în veșnicie, iar viața noastră este ca un abur. De la an la an, timpul trece mai repede. Ne trezim pe neașteptate adulți, și apoi îmbătrâniți de zile, dându-i dreptate lui Moise: timpul trece ca un sunet! Glisările profetice ne ajută să ne eliberăm din temnița prezentului și să căpătăm o privire de sus asupra istoriei. Ne ajută deci să așteptăm cu răbdare împlinirea promisiunilor lui Dumnezeu. Când timpul pare că trece greu, ne pierdem ușor răbdarea. Când timpul pare că trece repede, așteptăm mai cu drag. Glisările profetice ne momesc dincolo de timp, spre inima veșniciei, ne modelează percepția asupra timpului, și acesta trece mai repede, iar împlinirea promisiunilor lui Dumnezeu este mai aproape. Cu cât în inima noastră împlinirea promisiunilor lui Dumnezeu este mai aproape, cu atât vom putea birui ispitele și alege neprihănirea. Cu cât promisiunile divine par mai îndepărtate cu atât vom fi mai dispuși spre compromis și spre a ceda plăcerilor aduse de fărădelege. Glisările profetice ne învață cât de aproape sunt de noi împlinirile promisiunilor divine, care privesc atât binecuvântarea cât și judecata. Deci ele nu sunt menite să ne derute, ci să ne ajute. Deci când studiem cărțile profetice să ne lăsăm purtați de vânturile profetice, să zburăm alături de ele dincolo de timp, și să simțim că promisiunile divine cu adevărat bat la uși!

Spuneam că mai este și o explicație specifică a glisărilor profetice, care nu contrazice explicația generală, dar care oferă nuanțe mai concrete. Aceasta afirmă faptul că profețiile se nasc în contexte specifice din istorie și au de regulă o împlinire imediată în istorie. Dacă apare însă glisarea spre o împlinire îndepărtată în istorie, atunci înseamnă nu doar că se realizează o glisare generală pe linia binecuvântării sau blestemului, ci și că acea perioadă specifică din istorie în care s-a născut profeția reprezintă de fapt o paradigmă pentru o perioadă viitoare. Astfel, dacă profețiile care vizează întoarcerea poporului Israel din robia babiloniană glisează spre finalul istoriei păcatului, atunci înseamnă că robia babiloniană este o paradigmă pentru un timp istoric mai îndepărtat și care în mod efectiv va precede finalul istoriei. Deci am avea un context istoric specific urmat de o binecuvântare imediată, și un context istoric mai îndepărtat (SIMILAR cu cel istoric specific) urmat de Marea Binecuvântare finală. Înțelegem deci că istoria lui Israel din Vechiul Testament creionează de multe ori paradigme pentru vremuri viitoare, atât pentru prima venire a lui Hristos, cât și pentru a doua Sa venire. În Isaia vom descoperi cum Isaia, cel respins de ai Săi, Îl prefigurează pe Mesia la prima Sa venire, iar întoarcerea lui Israel din robia babiloniană prefigurează întoarcerea lui Israel la a doua venire a lui Mesia. Și am ajuns la cheia înțelegerii profețiilor vechi testamentale. Cele mai multe dintre acestea au în vedere întoarcerea

lui Israel din robie. Dacă înțelegem că ducerea și aducerea lui Israel din robia babiloniană reprezintă o paradigmă pentru o vreme viitoare, înțelegerea profețiilor devine mult mai simplă. Iată deci piatra Rosseta a cărților profetice:

- Contextul istoric specific, imediat: din pricina fărădelegilor Sale și respingerii trimișilor Domnului, Israel este dus în robia babiloniană, legământul rupt, Templul dărâmat și Ierusalimul distrus. Dar pedepsirea și criza maximă a poporului Israel este urmată de o trezire spirituală a acestuia și de o izbăvire neașteptată și glorioasă. Din fundul robiei, prin edictul lui Cir, într-o singură zi, robia ia sfârșit, iar Israel se întoarce spre țara promisă, unde legământul este refăcut, templul reconstruit, iar Ierusalimul rezidit.
- Contextul istoric îndepărtat: din pricina fărădelegii sale și respingerii lui Mesia, Israel este risipit în Imperiul Roman, legământul rupt, Templul dărâmat și Ierusalimul distrus în anul 70 d.H. Noua robie babiloniană vizează în primul rând o robie spirituală, o cădere a lui Israel într-o cumplită împietrire (vezi Romani 11). Dar împietrirea lui Israel va lua sfârșit. După nenumărate pedepse, ei se vor întoarce ca națiune la Mesia, care va veni din nou, va face cu ei un legământ nou (vezi Ieremia 31), va restaura creația, va face un cer și un pământ nou în care va domni Mielul cu mireasa Sa, Noul Ierusalim.

Iată de ce profețiile despre întoarcerea robiei babiloniene glisează spre sfârșitul istoriei. Pentru că întoarcerea din robia babiloniană prefigurează întoarcerea lui Israel de la sfârșitul istoriei din robia spirituală în care a intrat din pricina respingerii lui Isus Hristos. Trebuie să subliniem faptul că întoarcerea finală a poporului Israel nu este privită tot timpul (deși este totuși cel mai adesea) prin lentila robiei babilonice. Profeții pornesc și de la alte momente de criză din istoria lui Israel spre a glisa spre criza finală urmată de izbăvirea finală. Dacă ar fi să ne detașăm puțin de robia babiloniană, aș pute spune că tiparul profetic cel mai des uzitat în Vechiul Testament este următorul:

- 1) Israel păcătuiește, și este pedepsit.
- 2) Dar El se întoarce și este reabilitat.

Elementul 1 învederează sfințenia și judecata lui Dumnezeu în primul rând, iar elementul 2 mântuirea și marea Sa îndurare. Avem inima Evangheliei: judecată și mântuire, dreptate și îndurare. Elementul 1 prefigurează adesea momentul respingerii lui Mesia de către Israel, iar elementul 2 prefigurează adesea întoarcerea lui Israel la Mesia și finalul istoriei. În prima parte carte a cărții Isaia (1-35) acest tipar profetic este folosit pornind de la perioada de criză spirituală din timpul lui Ahaz și apoi din timpul lui Ezechia, iar a doua parte (40-66) folosește tiparul de mai sus pornind de la marea criză a robiei babiloniene.

Vom observa că autorul glisează foarte ușor de la punctul 1 la punctul 2. De aceea să nu ne mirăm când vom descoperi imagini profetice despre prima și a doua venire care se suprapun. Astfel, în Isaia 11 și Zaharia 9, imagini de la prima și a doua venire sunt așezate una lângă alta.

Ni se sugerează și faptul că lucrarea lui Mesia este unitară și de fapt una singură, în două etape. Lucrarea lui Mesia este completă prin ambele venituri. Nu sunt două lucrări, ci una singură, completă, desăvârșită. Separarea celor două venituri în două lucrări distincte, ne pot conduce la o înțelegere greșită a lui Mesia.

Cartea Isaia se împarte în trei mari secțiuni:

- 1) 1-35 Profetie
- 2) 36-39 Istorie
- 3) 40-66 Profetie

Este singura carte profetică ce are inserată în mijlocul ei o porțiune consistentă de text dedicată unei narațiuni istorice. Spuneam că Isaia este o cheie a înțelegerii cărților profetice. Deci nu este de mirare că ea conține și o narațiune istorică. Profetiile se nasc într-un context istoric specific și apoi glisează spre un viitor mai îndepărtat, spre perioade viitoare care sunt similare cu cele în care profetiile și-au găsit obârșia. Cartea Isaia pare să ne învețe acest lucru. Într-adevăr, cap.36-39 zugrăvesc contextul istoric în care s-au născut majoritatea profetiilor din Isaia. Cap.36-38 ne prezintă criza din timpul domniei lui Ezechia. Majoritatea profetiilor din prima secțiune a cărții se leagă de această perioadă de criză. Cap.39 anunță robia babiloniană, care este contextul istoric specific pentru profetiile din cap.40-66. Deci, partea istorică are o importanță aparte. Observăm faptul că această criză din viața lui Ezechia este descrisă și în Împărați și în Cronici. Este singurul eveniment din Vechiul Testament care este descris de trei ori. În Noul Testament doar evenimente din viața Mântuitorului sunt reluate de patru ori. Deci dacă am face abstracție de Evanghelii, singura istorie biblică prezentată de trei ori este criza din timpul domniei lui Ezechia. Când Dumnezeu spune un lucru o singură dată, acel lucru are o semnificație vitală, căci a fost rostit de Însuși Creator. Dacă Domnul repetă un lucru de două ori, atunci acel lucru este extrem, extrem de important și probabil greu de perceput de mintea împietrită și încâlcită a omului. Dar dacă Domnul repetă un lucru de trei ori, atunci ce să mai spunem?

Istoria crizei lui Ezechia creionează tocmai tiparul profetic de bază: neascultarea lui Israel, pedepsirea lui Israel, întoarcerea rămășiței lui Israel, și reabilitarea spectaculoasă a lui Israel. Acest ciclu se regăsește de mai multe ori în istoria lui Israel. Dar ce are specific istoria lui Ezechia? Sunt măcar trei lucruri:

- Masca fățarniciei care prefigurează fățarnicia poporului Israel care avea să respingă pe Mesia. În perioada lui Ezechia nu prea era idolatrie fățișă, vizibilă. Totuși inima lor era idolatră și își punea încrederea în Egipt și nu în Domnul. (vezi Isaia 28:13 și Matei 15:8-9)

- Batjocura trimisului împăratului Asiriei împotriva Domnului, care prefigurează hulele ce vor fi rostite de Anticrist. (Compară Isaia 36 și 37 cu Apoc.13)
- Distrugerea miraculoasă a oștirilor din jurul Ierusalimului prefigurează pedepsirea finală a neamurilor care se vor aduna la sfârșitul istoriei să distrugă Ierusalimul. (Compară Isaia 37 cu Zaharia 12-14).

Deci istoria crizei lui Ezechia reprezintă o paradigmă esențială pentru vremurile mesianice care includ și prima și a doua venire a lui Mesia.

Dacă ar fi să detaliem puțin structura celor două secțiuni profetice, am observa că fiecare se împarte în trei secțiuni, și că finalul celor trei secțiuni este similar. Astfel cap.1-35 se subdivid în trei subsecțiuni, fiecare din acestea încheindu-se cu imaginea reabilitării lui Israel, și mai specific a întoarcerii în țara promisă pe un drum pregătit de Domnul Însuși. Avem astfel:

- a) 1-12 – cu finalul despre întoarcerea lui Israel: 11:1-12:6, și menționarea unui DRUM în 11:15-16.
- b) 13-27 – cu finalul despre întoarcerea lui Israel: Isaia 27 și în special 27:12-13.
- c) 28-36 – cu finalul despre întoarcerea lui Israel: Isaia 35 și cu menționarea DRUMULUI (35:8-9)

A doua secțiune profetică a cărții se împarte tot în trei subsecțiuni, și acestea se încheie tot cu întoarcerea lui Israel, iar elementul specific nu mai este acum DRUMUL, ci sublinierea contrastului dintre binecuvântarea lui Israel (legată de binecuvântarea finală a lui Israel) și pedepsirea celor nelegiuți. Avem astfel:

- a) 40-48 – cu contrastul între 48:20-21 și 48:22
- b) 49-57 – cu contrastul între 57:18-19 și 57:20-21
- c) 58-66 – cu contrastul între 66:22-23 și 66:24

Am putea deci să vedem cartea Isaia împărțită în 7 secțiuni: 3 profetice, una istorică la mijloc, și din nou trei profetice. Ne vine în minte imaginea minorei, a sfeșnicului Domnului. Și pentru că și secțiunea istorică se încheie cu pocăința rămășiței de la Ierusalim și izbăvirea acestuia, putem afirma că toate cele 7 secțiuni ale cărții Isaia se încheie cu glorioasa reabilitare a lui Israel.

Cartea Isaia introduce paradigma profetică fundamentală, harta planului lui Dumnezeu, la care celelalte cărți profetice nu fac decât să adauge elemente noi. Ele reiau paradigma fundamentală (criza lui Israel urmată de izbăvirea sa miraculoasă) dar pe care o nuanțează cu elemente noi.

Astfel, fiecare carte profetică își definește specificul prin elementele noi pe care le așează pe harta zugrăvită de cartea Isaia.

Isaia insistă pe suferințele lui Mesia și pe ideea de mântuire și a Neamurilor. Ieremia vine și insistă pe ideea de legământ și aducerea unui Nou Legământ. Ezechiel accentuează ideea de Templu. Deci fiecare profet privește harta mare printr-o lentilă specifică. La Ieremia lentila pare să fie *legământul*, iar la Ezechiel este cu siguranță *templul și slava Domnului*. La Isaia ar fi *suferințele lui Mesia și mântuirea Neamurilor*.

Cele 7 secțiuni ale cărții Isaia se încheie cu promisiunea întoarcerii lui Israel în țara promisă și a reabilitării sale finale. Menționăm faptul că în teologie sunt diferite abordări ale acestor promisiuni. Interpretarea lor este cu adevărat o provocare. Marea întrebare este: câte din aceste promisiuni se vor împlini în sens literal, și câte se vor împlini într-un plan spiritual? Cu alte cuvinte aceste promisiuni se vor împlini literalmente sau ele trebuie interpretate în sens simbolic? Nu este ușor să răspundem la aceste întrebări, și va fi mereu o provocare modul în care vom interpreta aceste promisiuni escatologice. În mod concret: când se promite reabilitarea finală a lui Israel, se referă la Israel ca națiune, sau la poporul lui Dumnezeu, care atunci nu va mai fi Israelul fizic ci Biserica Sa, formată deopotrivă din evrei și neamuri? Este logic să emitem ipoteza că profețiile au fost rostite într-un limbaj accesibil destinatarilor lor inițiali. Pentru ei poporul Domnului era Israelul, și de aceea se promite o reabilitarea finală a lui Israel, dar care ar putea fi de fapt un simbol pentru Biserică. Cum decidem dacă o profeție se va împlini literal sau într-un plan spiritual superior?

Partea bună este că Isaia este atât de mult citată de autorii noului testament. Ei vor fi ghizii noștri în interpretare. Vom urmări cu atenție cum interpretează ei aceste promisiuni. Așa, la o primă vedere, observăm că aceștia evidențiază atât o dimensiune literală, cât și una simbolică, spirituală a profețiilor din Isaia. De exemplu în Romani 11 profețiile din Isaia cu privire la întoarcerea finală a lui Israel sunt interpretate de Pavel în mod literal. Pavel ne vorbește explicit de o întoarcere la Domnul a Israelului fizic și citează din Isaia pentru a-și susține teologia (compară Romani 11:25-26 cu Isaia 59:20). În același timp, același Pavel în Galateni cap. 4:26-27 când citează din Isaia 54:1 glisează parcă într-un alt plan, de natură spirituală și ne vorbește de Ierusalimul cel de sus care este mama noastră. Și în mod cert nu este vorba de Ierusalimul fizic, și deci nici de o interpretare literală a promisiunii. În mod asemănător, în Evrei cap. 8 când se interpretează Ieremia 31 se afirmă desființarea Vechiului Legământ și deci se profeștește întoarcerea lui Israel la Domnul în baza Noului Legământ. Dacă lucrurile stau așa, cum interpretăm profețiile din Isaia care asociază întoarcerea finală a lui Israel cu împlinirea de către acesta și de către Neamuri a ritualurilor specifice Vechiului Legământ (vezi de exemplu Isaia 56:7, Isaia 66:20-23). Va mai fi din nou un templu fizic, cu jertfe, daruri de mâncare, Leviți, preoți, luni noi și sabate? Din perspectiva lui Ieremia 31 și lui Evrei 8 se pare că nu. Și atunci cum să interpretăm aceste profeții? Ele nu se vor împlini în sens literal, ci în sens spiritual, într-un alt plan.

Isaia folosește un limbaj accesibil auditoriului său. Acest limbaj sugerează foarte clar o închinare după voia lui Dumnezeu. Contemporanii lui Isaia înțelegeau prin imaginile folosite de Isaia că după întoarcerea lui Israel, acesta se va închina Domnului după regulile stabilite de acesta, care pentru ei atunci și acolo erau legate de Templu, jertfe și preoți. Dar de vreme ce sunt și alte profeții care anunță schimbarea Vechiului Legământ (Ieremia 31), vom interpreta că la final Israel se va închina Domnului după voia Lui, voie prefigurată de ritualurile Vechiului Legământ și împlinită în chip desăvârșit prin Isus Hristos în cadrul vechiului Legământ. Deci interpretările autorilor nou testamentari recunosc deopotrivă o dimensiune literală a profețiilor și o dimensiune simbolică, spirituală a acestora. Ne dăm seama că nu ne va fi ușor să deosebim cele două dimensiuni. Dar să nu uităm cheia, secretul unei interpretări corecte: ori de câte ori un verset din Isaia este citat în Noul Testament, să analizăm cu atenție cum este citat și să descoperim logica folosită de scriitorii Noului Testament. Va fi mult de muncă, însă Domnul va răsplăti din belșug și cu bucurie pe cel care-L caută.

Aducem puțin în discuție și mia de ani din Apocalipsa. Autorii care insistă pe dimensiunea literală a profețiilor consideră mia de ani din apocalipsa o perioadă mare de timp între a doua venire a lui Hristos și momentul judecății și restaurării finale. Este logic să ofere această interpretare cap.19 din Apocalipsa, căci anumite profeții s-ar putea împlini în mod literal doar într-o astfel de perioadă în care deși s-a făcut un pas fundamental spre restaurare mai există totuși răul în lume. Autorii care insistă pe dimensiunea simbolică, spirituală a profețiilor de regulă nu consideră mia de ani o perioadă de timp între a doua venire și momentul restaurării finale. Ea este văzută fie ca o perioadă de glorie a Bisericii, fie ca ceva simbolic.

În această frământare teologică între interpretarea literală sau simbolică a profețiilor cred că este esențial să reținem că autorii noului testament consideră că aceste profeții au în vedere Israelul fizic. Pavel în Romani 11 și Iacov în Fapte 15 citează din astfel de profeții și interpretează termenul de Israel în sens literal și nu ca pe un simbol pentru Biserică. În interpretarea profețiilor din Isaia vom urma exemplul lor.

Trebuie să comentăm un argument interesant adus de adepții interpretării simbolice. Sunt multe promisiuni adresate lui Israel și aplicate de autorii Noului Testament Bisericii. Astfel, se poate concluziona că aceste profeții s-au împlinit prin Biserică, noul popor al Domnului, și nu mai este nevoie să așteptăm împlinirea lor prin Israel. Sunt mai multe exemple:

- Noul Legământ din Ieremia 31 este promis lui Israel după întoarcerea lor din robia babiloniană, iar în evrei 8 este aplicat Bisericii lui Hristos formată deopotrivă din evrei și neamuri.
- După interpretarea lui Petru (vezi Fapte 2) promisiunea Duhului Sfânt adresată lui Israel în Ioel cap.2 este împlinită în Biserică. Și în general toate promisiunile despre Duhul Sfânt din vechime sunt adresate lui Israel, și totuși în Noul Testament se vorbește de Biserica Sa ca beneficiind de darul Duhului Sfânt.

- În 2 Cor.6:17-7:1 Pavel selectează două profeții adresate lui Israel și le aplică Bisericii. Îndemnul la sfințire din Isaia 52:11 și promisiunea din Ieremia 31:1,9 sunt adresate lui Israel în contextul întoarcerii lui din robia babiloniană.

Interpretarea autorilor noului testament pare să fie cât se poate de clară. Dacă aceste profeții s-au împlinit în Biserică de ce să mai așteptăm împlinirea lor prin națiunea Israel? Un răspuns ar fi: ele au fost rostite inițial pentru Israel, s-au împlinit mai întâi prin Biserică dar se vor împlini și prin națiunea Israel. Efeseni cap. 3 pare să răspundă la aceste frământări. Într-adevăr, Efeseni cap. 3 nu pare să sugereze o sinonimie între termenul Israel din profeții și termenul de Biserică, ci mai degrabă ne sugerează că ce a fost promis inițial lui Israel s-a împlinit în Biserică, dar nu exclude împlinirea promisiunilor și prin Israel:

- Prin descoperire dumnezeiască am luat cunoștință de taina aceasta despre care vă scrisese în puține cuvinte. Citindu-le vă puteți închipui priceperea pe care o am eu despre taina lui Hristos, care n-a fost făcută cunoscută fiilor oamenilor în celelalte veacuri în felul în care a fost descoperită acum sfinților apostoli și proroci ai lui Hristos prin Duhul. Că adică ***Neamurile sunt împreună moștenitoare cu noi, alcătuiesc un singur trup cu noi și iau parte cu noi la aceeași făgăduință în Hristos Isus***, prin Evanghelia aceea. Al cărui slujitor am fost făcut eu... (Ef.3.3-7)

Cu alte cuvinte promisiunile rostite pentru Israel (de exemplu Noul Legământ, darul Duhului Sfânt etc.) sunt valabile și pentru Biserică și se împlinesc mai întâi în Biserică formată din rămășița credincioasă și neamurile întoarse la Domnul. Acest lucru nu fost descoperit cu claritate în Vechiul Testament. El este un element nou, specific revelației nou testamentare. Deși are rădăcini vechi-testamentare, în vechiul testament nu găsim afirmat acest lucru frecvent și cu toată claritatea. Deci promisiunile Domnului către Israel au relevanță și pentru noi. Ele ne vizează și pe noi, dar ne spune Romani 11, fără să excludem și împlinirea lor prin națiunea Israel. În cele din urmă noi am fost altoiți pentru a-l face pe Israel gelos? Să nu ne îngâmfm și să nu negăm că aceste promisiuni au fost rostite inițial pentru Israel.

Din aceste discuții învățăm un lucru practic atunci când vom studia profețiile din Isaia adresate lui Israel, și anume: să încercăm să le înțelegem împlinirea prin națiunea Israel dar să nu uităm că Biserica beneficiază deopotrivă de toate aceste promisiuni.